

Юлія СЕРПЕНІНОВА,
канд. екон. наук, доцентка кафедри обліку та оподаткування
Сумський державний університет, Україна
ORCID 0000-0002-4448-3484
y.serpeninova@biem.sumdu.edu.ua

Сергій МАКАРЕНКО,
аудитор
Суми, Україна
ORCID 0000-0001-6455-3585

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗВІТУВАННЯ ЩОДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У дослідженні розглядається роль інтегрованої звітності у сприянні сталому розвитку. Обговорюється еволюція інтегрованих систем звітності, їх узгодження з цілями фінансової стабільності та сталого розвитку, а також їхній вплив на прозорість і підзвітність. Також узагальнено результати досліджень щодо тенденцій у звітуванні щодо сталого розвитку. Підкреслено важливість інтегрованої звітності для просування цілісного створення цінності та формування практик корпоративної звітності.

Ключові слова: інтегрована звітність, сталий розвиток, залучення зацікавлених сторін, ЦСР, корпоративна звітність.

Актуальність. В епоху, позначену зростанням обізнаності про екологічні та соціальні проблеми, тема дослідження є актуальною у сучасному бізнес-середовищі, оскільки вона стосується зростаючої потреби в прозорих і комплексних практиках звітності, які включають як фінансові, так і нефінансові аспекти ефективності. Інтегрована звітність дозволяє організаціям повідомляти про свої процеси створення цінності, вплив на навколишнє середовище, соціальні ініціативи та практики управління в єдиній структурі, сприяючи підзвітності, залученню зацікавлених сторін і прийняттю обґрунтованих рішень. Вивчаючи ефективність інтегрованої звітності в просуванні цілей сталого розвитку, такі дослідження дають цінну інформацію компаніям, політикам, інвесторам та іншим зацікавленим сторонам, які прагнуть узгодити економічне зростання з екологічною та соціальною відповідальністю.

Постановка завдання. Завдання полягає в тому, щоб дослідити, як інтегрована звітність служить інструментом для сталого розвитку, розглядаючи її еволюцію, значення та вплив, враховуючи при цьому сучасні тенденції та виклики у звітності про сталий розвиток.

Результати дослідження. Інтегровану звітність було розроблено, щоб усунути недоліки традиційних методів звітності та задовольнити мінливі потреби зацікавлених сторін у ділових колах. Однак у сучасному динамічному та взаємопов'язаному світі вони вимагають більш цілісного розуміння діяльності організації, ризиків і наслідків. Інтегрована звітність намагається подолати цю прогалину шляхом об'єднання фінансової та нефінансової інформації в єдиний комплексний звіт. Фонд міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS Foundation) працює над тим, щоб узгодити алокацію капіталу та корпоративну поведінку з ширшими цілями фінансової стабільності та сталого розвитку через цикл інтегрованої звітності та мислення.

Щоб сприяти цьому баченню, Міжнародною радою з інтегрованої звітності (IIRC) було створено структуру <IR>. IIRC був створений у серпні 2010 року і мав на меті створити загальноприйнятту структуру для процесу, який призводить до комунікації організації про створення цінності з часом. Потім IIRC об'єднався з Радою стандартів бухгалтерського обліку сталого розвитку (SASB), щоб сформувати Value Reporting Foundation (VRF). Мета злиття полягала в тому, щоб надати інвесторам і корпораціям комплексну структуру корпоративної звітності по всьому спектру рушійних факторів і стандартів цінності підприємства для досягнення глобальних показників сталого розвитку. Таким чином, Рамкова програма була

взята VRF як один із своїх ключових ресурсів і тепер підтримуватиметься під її егідою [1]. Тож інтегрована звітність з'явилася як відповідь на недоліки традиційної системи звітності щодо охоплення ширшого процесу створення цінності організацій. З тих пір вона набула популярності, і численні компанії використовують її як засіб ефективнішого донесення своїх цінностей зацікавленим сторонам [2].

Інтегрована звітність і сталий розвиток – це тісно взаємопов'язані концепції, які мають спільну мету – сприяти створенню довгострокової цінності та добробуту суспільства. Інтегрована звітність надає організаціям основу для цілісного повідомлення про свою стратегію, управління, ефективність і перспективи, враховуючи ESG. Завдяки інтеграції фінансової та нефінансової інформації інтегрована звітність дає змогу зацікавленим сторонам отримати повне розуміння впливу та залежності організації від різних форм капіталу, включаючи фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціальний та природний капітал.

Як зазначено у прийнятій на Конференції Організації Об'єднаних Націй (ООН) з питань навколишнього середовища і розвитку Декларації Ріо про навколишнє середовище і розвиток, сталий розвиток відноситься до розвитку, який відповідає потребам сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби [3]. Він охоплює економічне процвітання, соціальну інтеграцію та екологічну стійкість. Інтегрована звітність підтримує сталий розвиток, заохочуючи організації приймати довгострокову перспективу та розглядати ширші суспільні та екологічні наслідки своєї діяльності. За допомогою інтегрованої звітності організації можуть продемонструвати, як вони створюють цінність не лише для акціонерів, але й для суспільства в цілому, тим самим сприяючи досягненню цілей сталого розвитку (ЦСР).

Розуміння зв'язку між інтегрованою звітністю та сталим розвитком закладає основу для більш ретельного вивчення компаній, які прийняли цю структуру звітності. Так, KPMG опублікував оглядове дослідження інтегрованих звітів «Big shifts, small steps. Survey of Sustainability Reporting 2022» [4], де фахівці проаналізували фінансові звіти, звіти про сталий розвиток, екологічні, соціальні та державні звіти (ESG), а також веб-сайти 5800 компаній у 58 країнах, територіях і юрисдикціях. Опитування надає інформацію та ідеї для тих, хто готує звіт про сталий розвиток своєї організації, а також для інвесторів, менеджерів активів і рейтингових агентств, які зараз враховують інформацію щодо сталого розвитку та ESG у своїй корпоративній діяльності та оцінці ризиків.

Результати опитування вказують на п'ять основних тенденцій у звітності про сталий розвиток:

1. Звітність про сталий розвиток поступово зростає з переходом до використання стандартів, створених на основі оцінок суттєвості зацікавлених сторін. Показники звітності про сталий розвиток серед 250 провідних компаній світу становлять 96 %. Так, GRI (Глобальна ініціатива зі звітності) залишається найбільш домінуючим стандартом, який використовується в усьому світі, хоча деякі регіони віддають явну перевагу стандартам SASB (Рада зі стандартів бухгалтерського обліку сталого розвитку) або місцевим стандартам фондової біржі. Вперше в опитуванні було розглянуто, скільки компаній проводять оцінку суттєвості, виявивши, що приблизно три чверті в рейтингу N100 і G250 використовують оцінку суттєвості.

2. Розширення звітності про ризики, пов'язані з кліматом, і цільові показники скорочення викидів вуглецю відповідно до TCFD (Цільова група з питань розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом). Опитування показало, що майже три чверті компаній повідомляють про свої цілі щодо викидів вуглецю, хоча 20 % не розкривають жодного зв'язку із зовнішніми цільовими показниками. Кількість компаній, які звітують проти TCFD, зросла майже вдвічі, що призвело до більш послідовного та порівнянного розкриття інформації про клімат.

3. Зростання обізнаності про ризики для біорізноманіття. 2022 рік є ключовим роком для природи та біорізноманіття, оскільки міжнародні зусилля активізуються, щоб зупинити його втрату. Незважаючи на зростаюче усвідомлення цього, менше половини компаній визнають цю втрату ризиком для бізнесу.

4. Звітність ООН щодо ЦСР надає перевагу кількості над якістю. Більшість компаній звітують про ЦСР, причому 10 % компаній звітують щодо всіх 17 ЦСР.

5. Лідирують звіти про кліматичні ризики, за ними йдуть соціальні та управлінські ризики. З 2017 року помітно збільшилася кількість компаній, які визнають зміну клімату ризиком для свого бізнесу.

Загалом, опис сталого розвитку продовжує ставати пріоритетом для керівництва компаній, але є можливості для вдосконалення. Лише одна третина компаній у рейтингу N100 має спеціального члена правління чи керівної команди, відповідального за питання сталого розвитку. Умови винагороди, пов'язані з результатами сталого розвитку для керівних команд, поширені лише для 40 відсотків компаній G250.

У цьому звіті, компанія Делойт виявила, що Близький Схід лідирує в рейтингу N100 із 55 відсотками та 12-відсотковим зростанням інтегрованої звітності з 2020 року. Азіатсько-Тихоокеанський регіон становить 30 відсотків, і помітне зростання в Латинській Америці, де рівень інтегрованої звітності зріс на 12 %. Це посилення інтегрованої звітності може бути спричинене поєднанням регулювання та впливу інвесторів, щоб сприяти більшій прозорості нефінансових даних (рис.).

Зрештою, інтегрована звітність суттєво впливає на ефективність сталого розвитку, сприяючи цілісному розумінню ESG підприємствами. Упровадження такої звітності викликає безліч проблем, пов'язаних з організаційними, концептуальними та практичними бар'єрами. Одна з головних перешкод полягає в культурних змінах, необхідних організаціям для прийняття цілісного підходу до звітності, яка включає як фінансові, так і нефінансові показники. Ця зміна часто вимагає фундаментальних змін у мисленні та корпоративній культурі, а також підтримки з боку вищого керівництва та ключових зацікавлених сторін. Крім того, відсутність стандартизованих рамок і вказівок для інтегрованої звітності може створити проблеми, що призведе до неузгодженості та неоднозначності в практиках звітності. Організаціям може бути важко визначити, які показники є релевантними для їх конкретного контексту, що призводить до плутанини та неефективності звітування. Крім того, інтеграція даних із різних джерел і відділів може бути складною, вимагаючи значної координації та інвестицій у технології та ресурси.

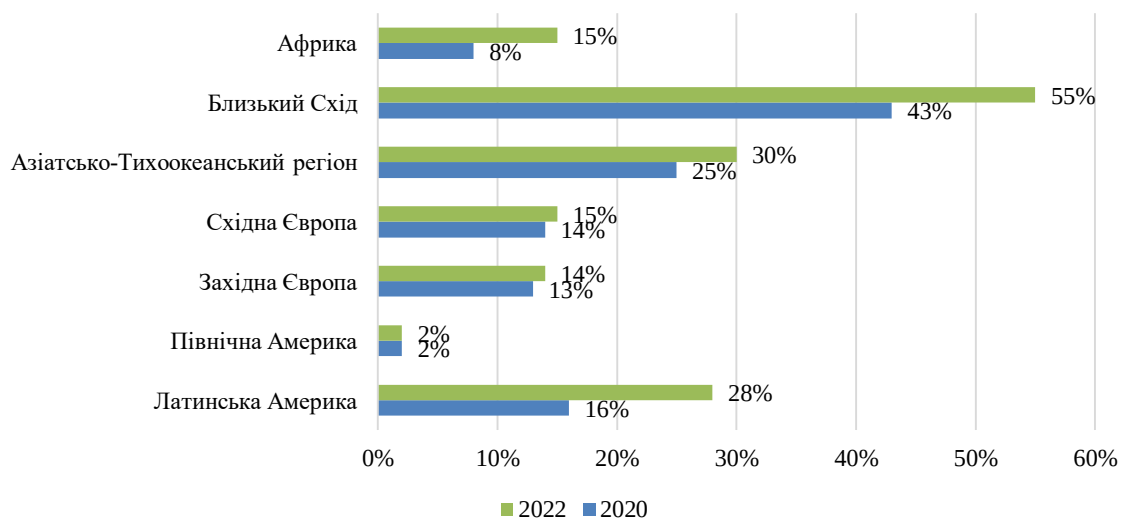


Рисунок – Інтегровані показники звітності (2020–2022)

Джерело: створено авторами на основі [4]

Однак серед цих викликів є численні можливості для вдосконалення та розвитку у сфері інтегрованої звітності. Використання технологічних досягнень, таких як засоби автоматизації та аналітика даних, може оптимізувати процеси збору даних і звітності, зменшивши тягар ручної роботи та забезпечивши більш ефективний аналіз інтегрованих наборів даних. Крім того, розширене залучення зацікавлених сторін і спілкування можуть підвищити актуальність і суттєвість інтегрованих звітів, гарантуючи, що вони стосуються ключових проблем та інтересів різних зацікавлених сторін. Активне залучення зацікавлених сторін до процесу звітування може сприяти прозорості та підзвітності, а вивчення інноваційних каналів зв'язку може зробити інтегровані звіти більш доступними та привабливими. Крім того, співпраця та обмін знаннями між компаніями та галузевими колегами можуть сприяти прогресу до більш узгоджених, змістовних і ефективних інтегрованих практик звітності, що в підсумку сприяє досягненню мети сталого розвитку.

Висновки. Таким чином, інтегрована звітність і сталий розвиток є взаємопов'язаними концепціями, причому інтегрована звітність служить інструментом для організацій, щоб прозоро повідомляти про свій внесок у сталий розвиток і узгоджувати свої стратегії з суспільними та екологічними пріоритетами. Надалі подальші дослідження проблем практичного впровадження, довгострокового впливу на залучення зацікавлених сторін і загальної ефективності інтегрованої звітності будуть важливими для вдосконалення практики корпоративної звітності та сприяння стійкій бізнес-практиці в усьому світі.

Список використаних джерел

1. Integrated Reporting Framework (Framework). IAS Plus – IFRS, global financial reporting and accounting resources. URL: <https://www.iasplus.com/en/resources/sustainability/iirc> (date of access: 02.04.2024).
2. 10 Years of the IIRC. Integrated Reporting. URL: <https://integratedreporting.ifrs.org/10-years/10-years-summary/> (date of access: 12.03.2024).
3. Rio declaration on environment and development: REPORT OF THE UNITED NATIONS CONFERENCE ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT of 12.08.1992 no. A/CONF.151/26 (Vol. I). URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf.
4. Big shifts, small steps. Survey of Sustainability Reporting 2022. KPMG International, 2022. 81 p. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/se/pdf/komm/2022/Global-Survey-of-Sustainability-Reporting-2022.pdf>.

Yulia SERPENINOVA,
Ph.D., Associate Professor,
Accounting and taxation Department
Sumy State University, Ukraine
Serhiy MAKARENKO
auditor
Sumy, Ukraine

INTEGRATED REPORTING AS A TOOL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORTING

Abstract. This article examines the role of integrated reporting in promoting sustainable development. The evolution of integrated reporting systems, their alignment with the goals of financial stability and sustainable development, and their impact on transparency and accountability are discussed. The findings of recent research on sustainability reporting trends are also explored. Ultimately, the paper highlights the importance of integrated reporting in promoting holistic value creation and shaping corporate reporting practices.

Keywords: integrated reporting, sustainable development, involvement of interested parties, SDGs, corporate reporting.